

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Бронетко І.А.

У статті розглядаються методи та засоби формування лінгвосоціокультурної компетенції, мета їх використання на уроках іноземної мови, визначення роль електронних підручників у формуванні лінгвосоціокультурної компетенції.

Ключові слова: електронний підручник, лінгвосоціокультурна компетенція, програмні засоби навчання.

ЕЛЕКТРОННИЙ УЧЕБНИК КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ЛИНГВОСОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ СТАРШИХ КЛАССОВ

Бронетко И.А.

В статье рассматриваются методы и средства формирования лингвосоциокультурной компетенции, цель их использования на уроках иностранного языка, определена роль электронных учебников для формирования лингвосоциокультурной компетенции.

Ключевые слова: электронный учебник, лингвосоциокультурная компетенция, программные средства обучения.

ELECTRONIC TEXTBOOK AS A SOURCE OF LINGVOSOCIOCULTURAL COMPETENCE OF HIGH SCHOOL STUDENTS

Bronetko I.A.

The article reviews the methods and means of forming lingvosociocultural competence, its' aim at the lessons of foreign languages, defining the role of e-books in formation of pupils' lingvosociocultural competence.

Key words: electronic textbook, lingvosociocultural competence, software training.

В останні роки посилилась увага науковців до феномену лінгвосоціокультурної компетенції як одного з важливих показників готовності особистості до міжкультурної комунікації. Ця проблема не є новою, питання про лінгвосоціокультурний аспект навчання іноземних мов знайшло теоретичне обґрунтування в працях багатьох учених (М.А.Аріян, Є.М.Верещагін, І.А.Воробійова, Н.І.Гез, М.Б.Євтух, І.О.Зимня, Н.Б.Ішханян, В.Г.Костомаров, О.О.Леонтьєв, Ю.І.Пассов, В.Г.Редько, В.В.Сафонова, Л.М.Смелякова, Г.Д.Томахін, В.М.Топалова, П. Адлер, Д.Браун, Р.Ладо та ін.).

Доцільність паралельного вивчення мови та культури доводиться у роботах багатьох учених, таких як: О.В.Бирюк, Н.Ф.Бориско, Є.М.Верещагін, І.А.Воробійова, Н.Д.Гальскова, Л.П.Голованчук, А.Й.Гордєєва, А.С.Іванова, Н.Б.Ішханян, В.В.Сафонова, М.О.Фаснова, В.П.Фурманова, М.Вугам, L.Damen, C.Kramersch, G.Neuner, V.Tomalın, G.Zarate та інших.

На сучасному етапі розвитку методики навчання іноземної мови учені вважають необхідним усвідомлене оволодіння іншомовними навичками та

вміннями з опорою на мисленнєві процеси аналізу та синтезу. Набуті навички та вміння є більш гнучкими та сталими, мислення учнів характеризується різними особливостями такими як: самостійність, глибина, розуміння, швидкість.

Успішне оволодіння лінгвосоціокультурною компетенцією зумовлене науковими підходами до навчання і базується на дидактичних і методичних принципах та методах.

На думку багатьох дослідників (Ю.Бабанський, В.Оницук, О.Савченко, М.Махмутов, Т.Шамова, Т.Щукіна та ін.), основними критеріями класифікації методів навчання є дидактична мета, джерела знань, логіка засвоєння навчального матеріалу, рівень самостійності учнів.

Метод роботи з підручником є одним з найважливіших методів навчання. Поділяємо думку І.Підласого, який вважає, що перевага цього методу у «можливості для тих, хто навчається, багаторазово опрацювати навчальну інформацію у доступному для нього темпі та в зручний час [2, с. 493].

Усе більшої популярності набуває інтегрована група засобів - навчально-методичний комплект «підручники, посібники, збірники вправ і завдань, диктантів, переказів, словники, енциклопедії). Відповідно до сучасного рівня науки оновлюється традиційний дидактичний (роздавальний) матеріал (спеціальні картки, документальні фотомалюнки, листівки тощо), наочність (таблиці, схеми, лінгвістичні карти, репродукції картин тощо) і технічні засоби навчання, серед яких найбільш поширеним є комп'ютер.

Для занять англійської мови в школах можливим є використання комп'ютера як інструментального засобу навчання: для залучення інформаційного банку і структурування навчального матеріалу; пошуку потрібних даних, надання результатів у наочній формі; укладання каталогу навчально-методичної інформації з предмета.

Доцільність використання електронних підручників з різних предметів є незаперечним фактом. Необмежені технічні можливості цих засобів навчання сприяють модернізації системи освіти відповідно до вимог суспільства, а також допомагають максимально врахувати індивідуальні здібності учнів.

Програмні засоби навчання порівняно з традиційними навчально-методичними засобами дозволяють розширити коло інтересів учнів засобами мультимедіа, що сприяє активізації їхньої навчально-пізнавальної діяльності, інтенсифікації процесу навчання, спрямованого на отримання значного обсягу потрібної інформації за відведений час для вивчення дисципліни і продуктивного його використання для досягнення поставленої мети. Програмні засоби можна використовувати на різних етапах отримання навчальної інформації, одним з яких є виконання практичних завдань з моментальним оцінюванням виконаної роботи. Дидактичні можливості програмних засобів навчання сприяють розвитку мотивації учнів, індивідуалізації процесу навчання, під час якого студенти розвивають і виявляють індивідуальні якості, інтелектуальні здібності, навички самостійної роботи. Як слушно зауважив В. Биков, «дидактичний принцип повноти теоретичних знань може бути реалізований лише за умови ефективної самостійної роботи [3, с.8]».

Мета електронного підручника - сприяти формуванню лінгвосоціокультурної компетентності учнів. Електронний підручник має низку позитивних властивостей, що докорінно відрізняють його від звичного підручника. Серед

переваг електронного підручника ми виділяємо можливості подання навчального матеріалу в зручнішому вигляді (гіпертекст, аудіо- і відеоматеріал), інтерактивного безпосереднього спілкування учнів між собою, з учителем за допомогою електронної пошти, з комп'ютером, опрацювання додаткової інформації (словники, довідники, додатковий матеріал до основних тем дисципліни, бібліографія тощо), отримання швидких результатів виконаної роботи; можливості індивідуального підходу опрацювання інформації, визначення часу й темпу роботи тощо.

Можливості електронного підручника щодо представлення навчальної інформації за рахунок поєднання тексту, аудіо- й відеосупроводу ширші, ніж у звичайного підручника. Отже, під час роботи студентів з електронним підручником виявляється «різноманіття форм подання навчальної інформації, що сприяє підвищенню пізнавального інтересу до навчання і дозволяє вибрати найбільш зручну форму подання матеріалу».

На думку Ю. Машбиця [4, с. 43], О. Соловова [5, с.35] та ін., електронним підручником можна назвати групу навчальних комп'ютерних програм, що вміщують у собі навчальний матеріал дисципліни, курсу, розділу чи окремої теми. Електронний підручник, здебільшого розрахований на самостійне опанування навчальної інформації, повинен доповнити традиційний друкований підручник.

Крім того, електронний підручник має не тільки зберігати всі переваги друкованого підручника, а й повною мірою використовувати можливості сучасних інформаційних технологій, їх мультимедійність і багатомодальність.

В. Редько, С. Карп, О. Кохан під електронним підручником розуміють такий продукт, у якому акумульовано навчальний матеріал, методично доцільно структурований у певній дидактичній системі. Тематика й обсяг цього матеріалу цілком відповідають вимогам програми для певного класу або етапу навчання. А це означає, що така навчальна книжка, або такий диск спроможні забезпечити свого користувача повним обсягом і рівнем знань, умінь і навичок, визначених відповідною програмою для певного класу [6, с. 8].

Сучасний електронний підручник повинен відповідати потребам конкретного користувача, дозволяти урізноманітнювати обсяг і складність поданого матеріалу, його фахову специфіку залежно від майбутньої спеціальності студента, використовувати мультимедійні технології, зокрема фото- і відеофрагменти, звуковий супровід, гіперпосилання тощо.

Зупинимось окремо на перевагах ЕП, які подають Ю. Машбиць, С. Тюменцева та ін.:

- електронний підручник збільшує можливість індивідуалізувати процес навчання, забезпечує оптимальну для кожного конкретного учня послідовність і обсяг різних форм роботи над навчальним курсом, що полягає у вивченні теорії, розборі прикладів, проведенні самостійних досліджень, таким чином дозволяючи побудувати навчання з урахуванням індивідуальних особливостей пам'яті, сприйняття й мислення того, хто навчається;
- новизна роботи підвищує її мотивацію;
- в ЕП може бути реалізована особистісна манера спілкування, що створює сприятливе середовище для учнів;
- забезпечує змогу самоконтролю якості набутих знань і навичок;

- прищеплює навички дослідницької роботи;
- заощаджує час учнів, необхідний для опанування навчального матеріалу шляхом оптимального поєднання різноманітних засобів і прийомів, важливих для вивчення дисципліни, і доступного, стислого наочного викладу матеріалу;
- активно допомагає учневі, акцентує його увагу на більш важливих аспектах вивчуваного матеріалу;
- реалізує проблемне навчання [4, с. 209].

Застосування електронного підручника у навчальному процесі, безперечно, розширює можливості процесу індивідуалізації навчання. Електронний підручник, як і типовий друкований підручник, розкриває зміст вивчуваного предмета, але, на відміну від типового друкованого підручника, більшою мірою реалізує дидактичні функції всіх структурних компонентів підручника, як-от: текст, додатковий текст, позатекстові компоненти, тобто тематичні мультимедійні можливості, приклади, контрольні питання, практичні завдання, тести тощо.

Рівень якості наочного подання матеріалу засобами медіа значно підвищується, оскільки при цьому використовуються аудіо, відео. Своєрідною рисою електронного підручника є можливість постійного оновлення навчальної інформації.

Услід за вченими (М. Скаткін, А. Хуторський) виокремлюємо й такі функції електронного підручника, як закріплення й самоконтроль, компенсаторність. Перевага електронного підручника полягає не тільки в закріпленні набутих знань і вмій шляхом поточного й кінцевого автоматичного контролю, а й об'єктивного самоконтролю, завдяки чому підвищується рівень самостійності учнів і з'являється необхідність у постійному самооцінюванні. Завдяки економії часу на пошук потрібного матеріалу учнями й учителями відбувається постійне залучення учнів до навчальних дій і зменшення навантаження на вчителя під час занять. Електронний підручник сприяє індивідуальній самостійній роботі учнів, тому функція індивідуалізації є однією з провідних під час вивчення предмета англійська мова. Виступаючи в ролі суб'єкта навчального процесу, учень має змогу обирати шляхи опрацювання інформації з електронного підручника, зручний для нього темп роботи, що дозволяє індивідуалізувати навчання, зробити його особистісно-зорієнтованим. Електронний підручник передбачає різні види роботи, одним з яких є спілкування учнів і вчителя засобами електронної пошти. За допомогою електронних ресурсів учні можуть спілкуватися між собою. До того ж, матеріал, розміщений в електронний підручник, може обговорюватися під час наступних занять. Отже, електронний підручник виконує комунікативну функцію, яка дозволяє шляхом писемного спілкування продемонструвати вміння вести діалог, будувати монологічне висловлювання; розвиває навички писемного мовлення.

Електронний підручник з англійської мови має низку класифікаційних ознак, що дозволяють характеризувати електронний підручник як засіб, спроможний забезпечити організацію навчального процесу й розвинути в учнів мотивацію для досягнення поставленої мети. Засобом довольної мотивації під час роботи з електронним підручником передусім є для учня можливість працювати в зручному для нього темпі, наявність зворотного зв'язку, функції самоконтролю тощо.

Електронний підручник має класифікаційні ознаки, серед яких:

- 1) гуманітарна спрямованість;
- 2) електронний підручник є навчальним засобом;
- 3) зміст навчального матеріалу має інтегральний характер, спрямований на ефективний усебічний цілісний розвиток індивіда, його вдосконалення, самопізнання й саморозкриття;

4) електронний підручник розрахований на усне й писемне спілкування, тому комунікативний підхід до навчання англійської мови засобами ЕП спонукає індивіда до вивчення й закріплення набутих знань, накопичення практичних навичок; діяльнісний підхід, зорієнтований на опрацювання навчальної інформації з урахуванням можливостей ЕП, здатних допомогти індивіду набутти власного досвіду, реалізувати себе як особистість, тому що людська діяльність завжди цілеспрямована, підпорядкована меті як свідомо представленою запланованому результату, досягненню якого вона служить.

ЕП дозволяє розвинути творчі здібності під час отримання студентами нової навчальної інформації за допомогою засобів мультимедіа шляхом побудови й розміщення текстів, практичних завдань, таблиць, словників; робота з ЕП спрямована на індивідуалізацію навчання з урахуванням особистісних здібностей студентів, рівня їхньої підготовленості, темпу роботи, можливостей та інтересів.

5) ЕП з англійської мови розрахований на використання його й у мережі Інтернет і локально (за її присутності). З одного боку, відсутність мережі Інтернет під час роботи з ЕП позбавляє учнів можливості скористатися додатковою інформацією, а з іншого - дає простір для самостійності думок, прийняття рішень тощо.

Якість ЕП визначають його складники - інноваційний, мотиваційний та когнітивний. Інноваційним складником ЕП, на нашу думку, є наявність різноманітних засобів отримання навчальної інформації (гіпертексти, мультимедіа, мережа Інтернет); передача інформації та інтерактивна взаємодія (електронна пошта); самоконтроль (практичні завдання, тести) тощо. Запропонований інноваційний складник ЕП дає змогу учням, які вже мають відповідні знання, уміння й навички, підходити до вивчення навчальної інформації й виконання практичних завдань більш ефективно та якісно. У свою чергу, мотиваційний складник стимулює процес роботи учнів під час опрацювання навчальної інформації. Мотиваційний складник електронного підручника, поперше, визначає навчальну інформацію в різних форматах (текст, фото, аудіо, відео, таблиці); по-друге, здійснює індивідуалізацію навчання; по-третє, авторські пропозиції, свобода дій, відсутність психологічного дискомфорту (виконання завдань біля дошки, невідповідна усна відповідь, брак навчальної літератури). Крім цього, ЕП повинен не тільки надавати нову корисну інформацію, але й бути цікавим, пізнавальним, спрямованим на розвиток в учнів когнітивних процесів різних рівнів (від сенсорно-перцептивних до мисленневих), що допомагають вирішувати теоретичні і практичні завдання за допомогою різноманітних форм і засобів навчання.

Правильно організована вчителем робота з використанням ЕП дає змогу залучити учнів до навчального процесу. С. Яшанов справедливо зазначає: «Використання ЕП у роботі викладача дозволяє змінити процес викладання дисципліни з урахуванням досягнень у тій чи іншій галузі та суттєво підвищити

якість навчання внаслідок розширення можливостей навчання, різноманітності форм і видів подання теоретичної та практичної інформації», тим самим активізувати пізнавальну діяльність на заняттях під час опрацювання матеріалу.

Таким чином, підвищення якості навчання засобами ЕП залежить від таких чинників: структури, змісту, способів подання навчального матеріалу, насиченості наочним матеріалом, значної кількості прикладів, зворотного зв'язку тощо. Ефективним буде вважатися те заняття з використанням ЕП, де вищезазначені чинники будуть реалізовані повною мірою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Онкович Г.В. Фразеологізми як національно-культурний компонент українознавства [текст]/Г.В.Онкович// Дивослово. – 1994. - №9. – С. 12 – 16.
2. Україна. Закони „Про Національну програму інформатизації” [Електронний ресурс]:Закон від 4.02.1998 р. № 74/98-ВР. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua .- Назва з екрану.
3. Бейлинсон В. Г. О функциональном подходе к оценке школьных учебников [Текст]/ В. Г. Бейлинсон, Д. Д. Зуев // Проблемы школьного учебника. – 1977. – № 5. – С. 5 – 12.
4. Махмутов М. И. Об исследованиях по профессионально-технической педагогике [Текст]/ М. И. Махмутов // Сов. педагогика. – 1982. – № 2. – С. 50.
5. Бадер В. І. Теоретичні засади побудови електронного підручника з лінгводидактики [Текст]/ В. І. Бадер // Вісн. Черкас. ун-ту. – Вип. 81. – Сер. : Педагогічні науки. – Черкаси, 2006. – С. 35 – 38.
6. Полонский В. М. Словарь по образованию и педагогике [Текст]/ В. М. Полонский. – М. : Высш. шк., 2004. – 512 с.

ELECTRONIC TEXTBOOK AS A SOURCE OF LINGVOSOCIO-CULTURAL COMPETENCE OF HIGH SCHOOL STUDENTS

Bronetko I.A.

Abstract. *In recent years, scientists intensified attention to the phenomenon of lingvosociocultural competence as one of the important indicators of readiness of the individual to intercultural communication. This problem is not a new one, the question of lingvosociocultural aspect of foreign languages learning has found theoretical interpretation in the works of many scientists (M.Ariyan, Ye.Vereschahin, I.Vorobyova, N.Hez, M.Yevtuh, I.Zymnya, N.Ishhanyan, V.Kostomarov, O.O.Leontyev, Yu.Passov, V.H.Redko, V.Safonova, L.Smelyakova, G.Tomahin, V.Topalova, P.Adler, D.Braun, R.Lado et al.).*

Feasibility of study of parallel language and culture have revealed in the works of many scientists, such as O.Byryuk, N.Borysko, Ye.Vereschahin, I.Vorobyova, N.Halskova, L.Holovanchuk, A.Hordyeyeva, A.Ivanova, N.Ishhanyan, V.Safonova, M.Fayenova, V.Furmanova, M.Byram, L.Damen, C.Kramersch, G.Neuner, B.Tomalina, G.Zarate and others.

At the present stage of methods' development of foreign language teaching scientists are aware to master foreign-language skills and abilities. Acquired skills are more flexible and sustainable, students' thinking is characterized by different qualities such as independence, depth, insight, speed.

Successful mastering of lingvosociocultural competence driven by scientific approaches is based on the certain principles and methodology.

To study English at schools it is possible to use the computer as a tool, training, information bank for attracting and structuring of educational material; finding relevant data, presenting the results in graphic form.

The feasibility of using electronic textbooks on various subjects is a real fact. Unlimited technical capabilities of these learning tools contribute to the modernization of the education system in accordance with the requirements of society and help as much as possible to take into account individual abilities of pupils.

The method of working with an electronic book is one of the most important methods.

The method of conversation is widely used at the English lessons. During the formation of lingvosociocultural competence by electronic textbook, this method promotes oral and written expression, leads to disclosure of their own ideas, encourages independent individual activities.

Programmable training compared to traditional teaching and methodological tools can extend the range of pupils' interests by means of media that promotes activation of their teaching and learning activities, intensify the learning process aimed at obtaining a significant amount of relevant information in the fixed time to learn discipline and productive use to achieve the aim. The electronic textbook can be used at different stages of obtaining educational information, one of which are practical tasks. Didactic programmable training opportunities contribute to the development of motivation of the students, individualization of learning, in which students develop and identify individual qualities, intellectual abilities, skills of independent work [3, c. 8].

The use of the electronic textbook in educational process undoubtedly enhances the learning process of individualization. Electronic textbook as a typical printed textbook of studying material disclose the contents of the object, but unlike a typical printed textbook, more didactic functions are implemented in all structural components of the textbook, such as: thematic multimedia capabilities, examples of test questions, practical tasks, tests, etc.

The level of a visual presentation significantly increased, because it uses audio, video. A peculiar feature of the electronic textbook is to constantly update educational information.

Usage of e-book allows the teacher of English to engage pupils in the learning process. C. Yashanov rightly notes: «Using e-book in the teacher's work change the process of teaching based on achievements in a particular area and significantly improve the quality of education due to the expansion of learning opportunities, diversity of individuality and presentation of

theoretical and practical information [10, p. 246] <thus activate cognitive activity in the classroom during the learning of the material.

Thus, improving the quality of education by means of e-book depends on the following factors: such as the structure, content, methods of presentation of educational material, a large number of examples, feedback and more.

ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛОЯЗЫЧНОЙ СКАЗКИ КАК ИНТЕГРИРОВАННОГО ПРЕДМЕТА ОБУЧЕНИЯ

УДК : 811.Ш+82-343+372.8

Миркович И. Л.

В статье рассматривается проблема интегрированного обучения младших школьников иностранному языку посредством английской аутентичной сказки. Представлена характеристика английской аутентичной сказки, выделены ее структурные компоненты, назван комплекс методических действий, способный в наибольшей степени воздействовать как на усвоение материала сказки, так и на его воспроизведение.

Ключевые слова: интегрированное обучение, английская аутентичная сказка, ученики младшего школьного возраста, иностранный язык.

У статті розглядається проблема інтегрованого навчання учнів молодшого шкільного віку іноземної мови засобами англійської автентичної казки. Подана характеристика англійської автентичної казки, виокремлено її структурні компоненти, названо комплекс методичних дій, що здатні ефективно впливати на засвоєння матеріалу казки та його репродукцію.

Ключові слова: інтегроване навчання, англійська автентична казка, учні молодшого шкільного віку, іноземна мова.

CHARACTERISTICS OF THE ENGLISH FAIRY TALE AS AN INTEGRATED EDUCATIONAL SUBJECT

Inna Leonidivna Mirkovich

The article discloses the problem of integrated teaching approach in secondary school education. Foreign language integrated teaching on the basis of English authentic fairy tales is highlighted. The characteristics of the English authentic fairy tale, its structural components have been brought to light. A complex of methodical actions which can effectively influence both on learning and reproduction of fairy tales material has been elaborated.

Key words: integrated teaching, English authentic fairy tale, junior age pupils, foreign language.

Процессы глобализации общественной жизни (объединение многонациональной Европы, интеграция национальных образовательных систем в мировое культурно-образовательное пространство, стремительное развитие телекоммуникационных технологий и др.), происходящие сегодня в мировом сообществе, заставляют по-